

ANDREI
CODRESCU
Visul diacritic

.

NEMIRA

Aceste poezii scrise direct în limba română vin însoțite de povești. Mai bine zis, vin însoțite de viața mea. Viața mea a pus și pune în scenă un joc ciudat: cu cât mă îndrept mai mult spre bariera subțire a morții, cu atât revine mai îndârjit trecutul. Îmbătrânesc în prezent, mă îndrept spre viitor, dar mă trezesc în trecut. Sunt împins de o forță care nu e nici nostalgie, nici arhivism, nici curiozitate. Este o forță oarbă. Când încercarea de recuperare a trecutului umplut ca o sarma îndesată cu coincidențe ia dimensiuni prea mari, imposibil de ignorat, încerc să înțeleg cum și de ce, dar limbajul și sentimentele de genul nostalgiei, al dorului sau sorții, nu-s suficiente. Numele-umbrelă „poezie“ pare să descrie în sensul cel mai încăpător acest fenomen. Chircit într-o copilărie singuratică, într-un Sibiu pustiu din anii '50, am descoperit poezia în vagabondaj, prin fantomele orașului. La Ursuline, în școala generală, și la Liceul „Gheorghe Lazăr“ m-au atras profesoarele de literatură, femei culte, care iubeau poezia. Am fost remarcat la vârsta când un cuvânt cald îți dă aripi. Dacă mi-aș aminti discursurile, poeziile și poveștile pe care le-am inventat la 10-14 ani, aș fi într-adevăr

un scriitor împlinit. Misterul prezenței tot mai puternice a trecutului poate fi explicat și așa: tot ce scriu, în engleză sau în română, are scopul de a recupera articulațiile fantastice din capul aceluși copil. Rămâne de înțeles de ce e important să fie găsite și cine le caută. Lucrul sigur e că nici motivul, nici rezultatele nu-mi aparțin. Acel altceva și altcineva stă în spatele acestor eforturi și nu obosește. Eu obolesc, el/ea nu.

*

la poeziile regăsite

Pe la sfârșitul anilor '50, mă plimbam încruntat prin Sibiu, repetându-mi discursul pentru decernarea Premiului Nobel pentru Poezie, un discurs care cataloga, fără milă și fără omisiuni, toate păcatele grave ale soțului mamei, dl Inginer Puiu Brătășanu. Domni și doamne din toate țările, uitați-vă ce injustiții grave a comis această brută împotriva spiritului poetului. Nu uităm, desigur, bătaia cu nuiiele pe care a luat-o puștiul pentru infrațiunea de a scrie „cutie poștală“ cu litere stinghere pe cutia de lemn pe care dl Inginer o pusese pe ușă, dar nedreptatea cea mai de neiertat a fost (și încă este) smulgerea cățelului Nemo din brațele copilășului de 10 ani și volatilizarea sa în Neant. Descris ca „o casă cu prieteni din cartier“, Neantul a necesitat o căutare zilnică, cu urechi bine antrenate să audă lătratul familiar de la distanță. Un zid înalt, cu crăpături studiate asiduu, separa curtea noastră de casa acestor „prieteni“, dar prin ele nu se vedea și nu răsuna nimic. Acest zid n-a fost

primul de care m-am lovit. În clasa a III-a am avut ca temă să scriu o poezie pentru ziua de 1 Mai. Am stat la masa din bucătărie, absorbit de importanța ocaziei. Am întrebat-o pe mama, care frigea ficăței de găină pe sobă: „Ce rimează cu Partid?“, și ea a răspuns prompt, zguduind tava: „Zid“. Am lăsat jos creionul și m-am repezit la fereastră. Mi s-a părut că l-am auzit pe Nemo. Nici vorbă: crăpăturile erau silențioase.

Alte evenimente se petreceau pe vremea Marii Căutări: descoperirea poeziei lui Lucian Blaga în clasa a V-a, cenaclul de miercuri din Sibiu, amorul disperat, împărțit între Aurelia (inaccesibila) și Marinela (opusul), prietenia cu Adrian Munțiu, un poet mult mai matur (cu cinci ani), care mi-a citit carnetul de poezii și le-a declarat bune, încurcături la școală, unde eram o problemă disciplinară, iar atracția nebună pentru diriginta și profesoara mea de rusă, tovarășa Papadopolu, nu ajuta deloc. Prin toate aceste tulburări adolescentine începuse să bată vântul poeziei și să-mi umfle pânzele și capul. Vedeam cu claritate sărăcia poeziei publicate în revistele literare, care ajungeau greu la Sibiu. O comparam nefavorabil cu poezii români pe care-i citeam și reciteam: Blaga, Arghezi, Vineanu, Fundoianu, Bacovia. Subit, s-a deschis acest mugure (ca să folosesc o metaforă tipică vremii) al poeziei în mine și cu el au venit și prietenii cu care discutam serios literatura: Nicolae Stoie, care-i traducea pe Villon și Esenin; Ion Pop, care scria și citea atent poezie în Cluj; sus-numitul Adrian Munțiu, care ne-a pus la dispoziție camera lui să vorbim nestingheriți. Am descoperit poezia lui Nichita Stănescu. Am

citit atent poeziile contemporanilor mei: Ana Blandiana, Ioan Alexandru, Ion Pop, Ion Dumitru. Am umplut un carnet de poezii, pe care l-am pierdut. Carnetul meu de izbucniri lirice se dusese în Neant să stea cu Nemo. Am jurat să nu mai scriu poezii niciodată. Deprimat, i-am învățat pe de rost pe Baudelaire, Bacovia și Nerval. Jurământul meu s-a clătinat cu un carnet nou, în care am scris primele poezii pe care le-aș recunoaște ca „ale mele“. Acest carnet conținea și câteva poezii publicate în revistele acelor ani.

Am dezbătut cronologia acestui volum antologic. Am decis să încep cu începutul. Primele poezii, desprinse din carnetul meu din liceu, au izul vremurilor. Proaspăt (și timid) ieșită din era stalinistă, poezia pe care o citeam în reviste începea să transmită un fior de libertate. Ca un om ieșit din închisoare, poezia își regăsea vocea. Acest fior al *Zeitgeistului* se regăsește și în încercările mele. Criticul Cosmin Ciotloș m-a descoperit, cercetând arhivele, în revistele vremii sub numele de Andrei Steiu, a găsit inclusiv prima mențiune publicată la Poșta Redacției ținută de Miron Radu Paraschivescu, care le răspunde lui Andrei Permuter și Andrei Steiu. Permuter era transcrierea greșită a numelui venit de la tata, Perlmutter. Andrei Steiu mă botezasem singur în cenaclul de miercuri de la Sibiu, într-o ședință dedicată alegerii unui pseudonim.

Poeme în limba română ale tânărului Andrei Codrescu

Cosmin Ciotloș: *România literară*, Nr. 16-17, 2006

„Acestea sunt câteva (multe, puține?) dintre poemele românești ale lui Andrei Codrescu, publicate prin reviste înainte de a pleca, în 1965, în S.U.A. Și, în același timp, aproape toate poemele lui Andrei Steiu, tânărul sibian de 16-18 ani. Pentru că poezia lui lasă în urmă un întreg șir de pseudonime, de la Steiu, Maria Parfenie, Codrescu, inclusiv numele real – Andrei Perlmutter –, cu care nu a semnat niciodată. Reunite, după mai bine de 43 de ani, din reviste sau schimbate, filatelice parcă, între «colecționari», ele umplu un gol bibliografic și totodată unul de receptare. Grație domnilor Robert Lazu și Nicolae Stoie, care mi-au completat incipienta colecție de «inedite», clasorul de timbre e acum destul de amplu. Sunt, în toate ale lor, poemele unui adolescent, pe care fiecare le recunoaște într-un fel din experiența proprie. Cu marea deosebire că acestea rămân, datorită nu știu cărui vizionarism precoce, perfect lizibile, la orice vârstă.“

În numărul următor din *România literară*, criticul raportează *Poemul Lipsă*:

„În mod sigur, dintre aceste texte lipsește o poezie – «Dragostea» – apărută într-o publicație anuală a cercurilor literare brașovene: *Pagini contemporane*. Singura poezie erotică din antologia cu pricina, după cum aflăm dintr-o consemnare în *Steaua*. Povestea căutării ei îi suplinește, parcă, absența. După două săptămâni de așteptare la Biblioteca Națională, am primit, pe aceeași cotă, un manual tehnic (de electronică,

parcă). Mult mai mult decât o eroare comică, o coincidență frisonantă: printre coautori se află un anume inginer Codrescu... Este prima dată când, după 43 de ani, aceste texte sunt publicate. Au fost, o vreme, și ele niște poeme lipsă.“

Luceafărul, anul V, nr. 7 (90), 1 aprilie 1962

Poșta redacției

Andrei Permuter: Se simte o încordare plină de promisiuni, dar deocamdată multe versuri sunt încă legate de expresii tip; prea mult abuz de „flăcări“, „lumini“ etc. Chiar în cele mai reușite poezii își fac loc aceste expresii deficitare, de care ar trebui să se ții cât mai departe, deoarece întunecă unele imagini virtual interesante. Astfel, în „Șantier“ este un decalaj vădit între început și final:

Șantier

Păduri de vuiete și foc,
Ridică pulberea din loc
Și la căldura razelor de soare
Îți dă putere, formă și culoare.
Fiecare sunet își cunoaște
Putințele mărimii
Dar toate se înalță
Cu buza arsă de văpaia înălțimii
De-aici la steaua cea mai depărtată
E doar un pas mărunț de fată.

De-aici răsucită printre stele,
Fâșia dură a visului
Are prin ochelarii de sonдор
Dimensiunile abisului.

Transcriem:

Prieteni

Cu glasul vostru, ca o barcă-ntre tâmple,
Alunecând pe marea sevelor de-april,
Îmi cresc puteri fără de număr;
Mă răsfoiește vântul ca pe-o carte
Și-oceane albe-mi curg pe umeri.
Inima către voi
Mi-am deschis-o ca o poartă
Tranșeea cu profil de șarpe
S-a prăbușit în mine, moartă.
Mâinile voastre, toate,
Le-am strâns în mâinile mele
Și-au pornit vânturi în lumină.
Pe podul brațelor voastre
Mă ridic către soare.
Albii porumbei ai bucuriei
Au învățat, neînterupt, să zboare.

Dacă și în celelalte poezii s-ar realiza aceeași concentrare (nu e vorba despre numărul versurilor), ar însemna că ai face

un pas însemnat înainte. Pentru aceasta este însă nevoie de o mare claritate a ideilor, în sensul profunzimii. (MRP)

Luceafărul, anul V, nr. 14, 15 iulie 1962

Poșta redacției (Andrei Steiu)

Puls

Geamul meu
e pulsul neștiut al străzii
care-n trecători se zbate
și-n castanii albi ce duc
noapțile de toamnă-n spate

Toamna asta fără margini •
zbucium lung și holde mari
cât o simt de plin și greu...

Dinlăuntrul ei se zbate
ca un fluviu geamul meu

Toamna unui pictor

Se zbate pânza nopții, albă, culorile toamnei
stau nerostite pe buzele noastre în pârg.

De lumina strugurilor plină-i

Țesătura de aer dintre casă și trup.

Iar mâna-i o vioară din care culorile țipă, erup.

Luceafărul, nr. 2, 15 ianuarie 1963

Poeți din regiunea Brașov: Andrei Steiu

Prima baracă

Au îngenuncheat ca într-o vioară munții
În lemnul ei cu crengi încă verzi
Și un surâs al cuiva printre brazii maturi
S-a risipit ca un cântec albastru-n păduri.

Țipa un munte-ntors din mâini în ape,
Ca o lumină-n noaptea grea, opacă,
Și peste zarea spartă ce nu ne mai încape
Se-nalță învingătoare întâia-ne baracă.

Luceafărul, nr. 5, 1 martie 1963

Viața cercurilor literare: Andrei Steiu

Cântec de dragoste

Iată am venit și ți-am adus câmpiile și vântul
Și răsăritul lunii în ceasurile rare

Și ți-am adus puterea de-a umple tot pământul
Cu porumbei și păsări lungi de mare.

Și ochii tăi albaștri mă fac mai pur, mai bun
Și palmele mi-s pline de dorul de-a zbura...
Simt soarele pe buze și-o creangă de alun
Apropie în treacăt o lucitoare stea.

Steaua, nr. 5, mai 1963

Rubrica CENACLU (Andrei Steiu)

Moment la Argeș

Am devenit al muntelui, deodată.
Prenumărat între vibrații, m-au adoptat ca pe o sevă pinii.
Poate de aceea inima pietrei bătând nu vorbea frumos,
cu comparații, cum se cade față cu străinii.
Am coborât atunci în mâna care taie stânca și o suie
și am aflat astfel, ciudat, că și piatra știe taina
care-o schimbă-n statuie.

Secundă cu perforatoare

Despre perforatoare se pot scrie poeme
Numai în clipa grea și rară când mâna asudată
le-atinge între conștiința muntelui și seara.
Și, situat cu umerii amândoi lângă peretele acestei clipe,

am devenit subiect pentru poemul meu și trup
pentru tăcutele-i aripe. Fără să vreau mi-am amintit de casă
și de suavii mei gutui și pruni...
perforatoarele vibrau la orizontul altei viziuni.

Luceafărul, nr. 19, 14 septembrie 1963

Din caietele elevilor: Andrei Steiu (Școala gimnazială, Sibiu)

Cântec de femeie

Ruguri au izbucnit în câmpie.
Iubitule, se ard vrăjitoarele,
Se ard vrăjitoarele,
Ascunde-mă în începuturile pământului,
în umbra deasă a mărului.
Fă-mi o boltă din dulci păsări tainice,
sau o scorbură în carnea pădurii,
clădește-ți săgețile zid și ucide soarele.
Ruguri au izbucnit în câmpie,
iubitule, se ard vrăjitoarele...
N-ajunge brațul tău, n-ajunge arcul
trupului tău de bărbat
ca să le stingă luminile?
În cetate foșnesc jivine roșcate
sau sunt numai ruinile...
Ruguri au izbucnit în câmpie.
Au părul lung, luna răsare din el,